

є елементами систем більш високого рівня, і, зважаючи на якості систем, взаємопов'язані, взаємозалежні, та взаємодіють з іншими елементами, а, отже, у повному обсязі реалізувати сталий розвиток можливо лише на глобальному рівні, що, перш за все, визначається єдністю біосфери Землі.

Саме тому, з одного боку, необхідними є координація зусиль усіх держав у світовому масштабі та прийняття загальних рішень щодо забезпечення сталого розвитку, обов'язкових до виконання у всіх країнах, а з іншого, вже сьогодні паралельно із процесами узгодження мають здійснюватись конкретні дії щодо практичної реалізації завдань у напрямку сталого розвитку на всіх рівнях його забезпечення. При цьому, у числі зазначених одним з найбільш результативних з точки зору впливу на сталість є рівень міста. Його значимість закріплена в системі 17 цілей сталого розвитку (ЦСР) глобального та національного рівня: Ціль 11. Забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст і населених пунктів. Адже, саме міста є зосередженням підприємств, установ, організацій, у тому числі громадських, а також місцевих жителів, інтегровані зусилля яких можуть забезпечити практичну реалізацію заходів на шляху досягнення ЦСР, а більшість з цілей макrorівня може бути конкретизована для рівня місцевої спільноти з урахуванням існуючого потенціалу.

Таким чином, вирішення проблеми гармонізації економічної, екологічної та соціальної підсистем сучасного світу вимагає усвідомлення відповідальності та активного використання наявного потенціалу владою, суспільством, урядовими і неурядовими структурами, підприємствами та організаціями, кожним громадянином у забезпеченні збалансованого розвитку, що виступає можливим за умови чіткої структуризації ЦСР за рівнями їх реалізації, забезпечення кореляції системи ЦСР кожного рівня з системами ЦСР глобального та національного рівнів, врахування особливостей даного рівня соціо-еколого-економічної системи, його підпорядкованості, а також можливостей у вирішенні найактуальніших завдань сталого розвитку.

ОЦІНКА ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ: СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА

М. М. КУЧЕР, канд. екон. наук, доц.
Дніпровський державний технічний університет
51918 Україна, м. Кам'янське, вул. Дніпробудівська, 2
ritakucher@ukr.net

Є. О. ТУРЧИН, здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня,
Дніпровський державний технічний університет
51918 Україна, м. Кам'янське, вул. Дніпробудівська, 2

Об'єктивною умовою реалізації будь-яких змін у функціонуванні соціально-економічних систем урбанізованих територій є оцінка їхньої

результативності. Вона є вихідним моментом по відношенню до вибору стратегії розвитку територій і має визначальне значення у процесах планування змін. Традиційно оцінка процесів розвитку включає в себе відповіді на питання про доцільність і можливість змін, а також вибір і обґрунтування показників очікуємих результатів з виокремленням індикаторів ефективності соціально-економічного розвитку територій.

Сьогодні в науковій літературі для оцінки процесів розвитку урбанізованих територій застосовуються різні методичні підходи і різні системи показників, які відрізняються неспівставністю, різною кількістю, відсутністю інтегрованих кількісних показників.

Особливо це відчувається на якості аналітичної бази соціальної складової розвитку територій. Це дозволяє стверджувати, що принципи формування системи показників оцінки процесів розвитку урбанізованих територій недостатньо чітко обґрунтовані. Для визначеності наукової класифікації показників потрібне проведення подальшого наукового пошуку.

Відсутність наукової визначеності системи показників частково може бути компенсована практичним досвідом, який свідчить про важливість розгляду морально-психологічного клімату в соціальному середовищі у якості індикатора ефективності розвитку конкретної території. Адже особливості і результативність розвитку території детерміновані не лише конкретною ситуацією, а і специфікою соціального середовища (власна система цінностей, якість і рівень життя, трудові будні і відпочинок тощо), в якому реалізується стратегія.

В умовах децентралізації оцінка морально-психологічного клімату в соціальному середовищі може слугувати базою для розробки стратегії подальшого розвитку урбанізованої території.

Для забезпечення об'єктивної оцінки процесів розвитку урбанізованих територій нами запропонована комплексна система взаємопов'язаних показників.

Їх визначення здійснюється за умов необхідності враховувати не лише особливості конкретної ситуації, а і морально-психологічний клімат в соціальному середовищі окремої території; не лише соціально-економічний потенціал і ступінь його використання, а і справдження очікувань жителів урбанізованих територій відносно результатів реалізації запланованих процесів розвитку. Мета створення системи оцінки показників – забезпечення бази для розробки програми і проведення моніторингу протікання процесів розвитку та оцінки ефективності соціально-економічних заходів.

У складі показників соціальної складової процесу розвитку території доцільно додатково розглядати такі групи: загальна характеристика та історична довідка; національно-етнічний і соціальний склад населення, міжнаціональні відносини та демографічна ситуація, релігійна обстановка; розстановка політичних сил та динаміка соціально-політичних процесів; загальна характеристика економічного потенціалу території; криміногенна, екологічна та санітарно-епідеміологічна ситуації; інформаційне поле; наявність

установ і закладів культури, їх характеристика.

Наведені показники суттєво доповнюють та конкретизують оцінку процесів розвитку урбанізованих територій задля надання плануемим змінам більшої відповідності соціальним запитам. Оцінка надає можливість передбачити реакцію соціального середовища на заплановані зміни та створює передумови для розробки більш виваженої та узгодженої політики розвитку територій ще на етапі формування.